

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидат: МР МАЈА КРСТИЋ

Тема: ЛЕКСИЧКИ КРЊИ ГЛАГОЛИ И ЊИХОВА УПОТРЕБА У САВРЕМЕНОМ РУСКОМ И СРПСКОМ ЈЕЗИКУ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовео комисију: 18. март 2016, Наставно-научно веће Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду.</p> <p>2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: др Дојчил Војводић (ментор), ванредни професор од 2013, ужа научна област Русистика, Филозофски факултет у Новом Саду; др Људмила Поповић (члан), редовни професор од 2009, ужа научна област Украјинистика, Филолошки факултет у Београду; др Марија Стефановић (члан), ванредни професор од 2012, ужа научна област Русистика, Филозофски факултет у Новом Саду; др Радослава Трнавац (члан), доцент од 2015, ужа научна област Русистика, Филозофски факултет у Новом Саду.</p>
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<p>1. Име, име једног родитеља, презиме: Маја (Радивој) Крстић (рођ. Радовановић)</p> <p>2. Датум рођења, општина, република: 17.10.1978, Нови Сад, Република Србија</p> <p>3. Датум одбране, место и назив магистарске тезе: 8.6.2010, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, „Verba defectiva и њихови супститути у савременом руском језику“.</p> <p>4. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: ФИЛОЛОШКЕ НАУКЕ.</p>
III НАСЛОВ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:
ЛЕКСИЧКИ КРЊИ ГЛАГОЛИ И ЊИХОВА УПОТРЕБА У САВРЕМЕНОМ РУСКОМ И СРПСКОМ ЈЕЗИКУ
IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ: Навести кратак садржај са назнаком броја страна поглавља, слика, шема, графикона и сл.
<p>Докторска теза мр Маје Крстић има следећу структуру:</p> <p>Уводни део (6–11); Основни појмови о непунозначним глаголима (12–16); ГЛАВА 1 (I ГРУПА) – 1. Глаголске копуле у руском језику: 1.1. Досадашња истраживања о копулативним глаголима (преглед литературе) (17–19); 1.2. Развој истраживања о копулативним глаголима (19–20); 1.3. Савремене тенденције у проучавању глаголских копула (21–23); 1.4. Подела и преглед копулативних глагола у руском језику (24–26):</p>

быть (26–28); *быть* у функцији копулативног глагола (28–29); *являются* (30–33); *представляют (собой)* (34–35); *служить* (35–36); *стать* (36–37); 1.5. Глаголске копуле у српском језику (38–42); 1.6. Преглед копулативних и семикопулативних глагола у руском и српском језику (43–44): Глаголи *быть* у руском / *бити* у српском језику (44–46); Семикопулативни глаголи у руском и српском језику (46–48); 1.7. ФСК егзистенцијалности у руском и српском језику (48–54); 1.8. Формално пунозначни глаголи (54–55); **ГЛАВА 2 (Па група) – 2.1. МОДАЛНИ ГЛАГОЛИ (56–59); 2.2. Модални глаголи у руском језику (60–63): Модални глагол *мочь* (64–70); Модални глагол *хотеть* (70–73); Модални глагол *уметь* (74–75); Глаголи „са примесима модалности“ – Глагол *любить* (76–77); Глагол *желать* (78–81); Модални глаголи у руском језику (закључне напомене) (82–83); 2.3. Модални глаголи у српском језику (84–88): Модални глагол *морати* (89–97); Модални глагол *требати* (97–103); Модални глагол *моћи* (104–108); Модални глагол *хтети* (109–113); Модални глагол *смети* (113–116); Модални глагол *умети* (116–119); Модални глагол *волетти* (120–123); Модални глагол *желети* (124–126); Модални глаголи у српском језику (закључне напомене) (127–128); 2.4. Конструкције са модалним глаголима (129–132); 2.5. Композитне перформативне конструкције (133–141); Пб група – 2.6. ФАЗНИ ГЛАГОЛИ (142–145); 2.6.1. „Прави“ и „неправи“ фазни глаголи (145–149); 2.6.2. Аспектуалност код фазних глагола (150–153); 2.6.3. Анализа прикупљеног материјала (154–159); 2.6.4. Закључне напомене о фазним глаголима и њиховим допунама у руском и српском језику (160–161); 2.6.5. Особености глагола II групе (модалних и фазних) (161–165); **ГЛАВА 3 (Ш група): 3.1. КВАЗИКОПУЛАТИВНИ (ФОРМАЛНО ПУНОЗНАЧНИ) ГЛАГОЛИ (166–167); 3.2. Декомпоновани (описни) предикати у руском и српском језику: 3.2.1. Декомпоновани предикати у руском језику (168–172); 3.2.2. Декомпоновани предикати у српском језику (173–177); 3.2.2.1. Типови декомпонованих предиката (178–179); 3.3. Анализа декомпонованих предиката у руском и српском језику (180–187); 3.4. Семантичке подврсте декомпонованих предикатских структура (188–190); 3.5. Најзаступљенији глаголи који улазе у састав декомпонованих предиката (191–196); 3.6. Најфреквентније именице које улазе у састав декомпонованих предиката (196–198); 3.7. Ш група глагола у руском и српском језику (Закључне напомене) (199–200); **ЗАКЉУЧНИ КОМЕНТАРИ (201–212); РЕГИСТАР ЛЕКСИЧКИ НЕПОТПУНИХ ГЛАГОЛА (213–228); ЛИТЕРАТУРА И ДРУГА ГРАЂА (229–246): ИЗВОРИ (229–231); ЛИТЕРАТУРА (232–246).** Текст је илустрован са 26 табела и 2 дијаграма.****

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

У **уводном делу** докторске дисертације мр Маје Крстић назначен је у општим цртама *предмет истраживања*, који укључује опис и статус лексички непунозначних (крњих) глагола (копулативних, фазних, модалних, перформативних, емоционално-интенционалних) и њихових аналога (предикатива, придева, именица) који нису способни да се синтаксички самостално реализују, њихову типолошку класификацију и утврђивање функционисања на нивоу реченице и текста (као надреченичног јединства), односно контекста (ситуације) уопште везаног за комуникативни аспект језичке делатности, с посебним акцентом на контрастивну анализу и одређивање статуса датих глагола у савременом руском и српском језику. Сагледани су и дефинисани *циљеви и задаци истраживања*, који су, пре свега, усмерени на утврђивање појмовно-терминолошке апаратуре везане за оптимално изучавање и анализу непунозначних глагола у савременој лингвистици, на одређивање и опис састава дате групе глагола, односно структуре (центра и периферије) лексичко-семантичког поља које они формирају те на контрастивно проучавање валентности на датом плану у руском и српском језику, на основу чега је могуће уочити и истаћи међујезичке подударности и разлике, као и специфичности сваког поређеног језика, с тим да би се резултати истраживања могли користити како на теоријском нивоу (пре свега у оквирима презентације глаголског система у целини) тако и на практичном нивоу (у оквирима лингводидактичких поступака приликом извођења наставе српског и руског језика). Посебно је истакнут и објашњен теоријски и практични *значај истраживања*, где је указано на могућности које оно – у случају реализације пројектоване целовите и свеобухватне анализе – може да пружи у превладавању потешкоћа повезаних с функционисањем и (још увек) неодређеним статусом лексички крњих глагола (који заузимају место у прелазној зони између пунозначних и непунозначних глагола) унутар укупног глаголског система, па и у ширем систему језичких јединица. У овом делу дат је и краћи *преглед владајућих ставова у литератури* из дате области, где се скреће пажња на актуелност тематике и недовољну истраженост разматране групе глагола (без обзира на то што је она релативно често била предмет проучавања како руских тако и српских лингвиста), те да она заслужује далеко комплекснију и ширу анализу, посебно са аспекта контрастивног проучавања словенских језика. Поред наведенога, предочен је и *план рада* са зацртаним *етапама истраживања*, утврђена основна *методологија* (која обухвата, пре свега, дескриптивни метод, уз примену системско-функционалног и типолошког метода, као и различитих аналитичко-синтетичких поступака, посебно контрастивних) и *корпус истраживања*. У наставку ауторка прелиминарно осветљава *основне појмове и терминологију*, као и *моделе класификације глагола*, које ће користити у својој анализи, с тим да ипак одабере само један модел (Г. А. Золотове), који – када је реч о лексички крњим глаголима – укључује (1) копулативне, (2) модалне и фазне те (3) квазикопулативне глаголе. Дати модел она види и узима као полазну и адекватану основу за provedбу свеобухватне анализе, претпостављајући да такав избор може да буде релевантан и приликом интерпретације добијених резултата и успешног извођења одговарајућих закључака.

У **првој глави**, где су обрађене *глаголске копуле у руском и српском језику*, представљен је критички осврт на литературу о досадашњим истраживањима дате проблематике, као и оцена њиховог развоја и савремених тенденција којима се она одликују. Извршена је подела, преглед и опис копулативних и семикопулативних глагола у руском и српском језику. На основу заједничких карактеристика датих глагола у два поређена језика, односно према критеријуму који узима у обзир степен њихове десемантизације, као и несамосталности и зависности од друге, самосталне речи, ауторка анализиране глаголе обједињује у лексичко-семантичка поља у оквиру којих они заузимају централну или периферну зону. Тако, на пример, центар поља дате подгрупе крњих глагола чине „прави“ копулативни и одређени семикопулативни глаголи (рус. *быть, стать / становиться, явиться / являться, казаться / показаться, делаться / сделаться, остаться / оставаться, оказываться / оказаться* и др.; срп. *бити* <укључујући и форму *јесам*>, *остати, постати* итд.), док периферну зону (ближу периферију) заузимају глаголи који нерегуларно врше улогу копуле (само у одређеним формалним и семантичким условима) и њихово значење (у таквим случајевима) тежи хомонимији са одговарајућим глаголом (рус. *идти, уходить, вернуться, возвратиться, сидеть, стоять, лежать, работать, родиться, жить, умереть* и др.; срп. *вршити / извршити, радити / урадити, правити / направити, сматрати, називати / назвати, проглашавати / прогласити, постављати / поставити, именовати* и др.), а прелазну зону (даљу периферију) – формално пунозначни (квазикопулативни) глаголи (компензатори) који су способни да врше улогу копуле када то захтевају комуникативни услови (рус. *отличаться, заключаться, составлять, состоять, считаться, называться, представлять собой, служить* и сл.; срп. *чинити / сачињавати, представљати, сматрати, називати се, означавати* и сл.). Наглашена је специфична синтаксика (предикатска) улога дате групе глагола, посебно глагола *быть/бити* као предиката са разноврсним функцијама (копулативном, локативном, егзистенцијалном, модалном, помоћном и др.).

Друга глава посвећена је подробној анализи (на више од 100 стр. текста) двеју специфичних – како у лексичко-семантичком тако и у морфо-синтаксичком погледу – група глагола: *модалних и фазних*.

За разлику од претходно анализиране групе (копулативних глагола), која је отворенога карактера и унутар које није могуће побројати глаголе који јој припадају, група *модалних глагола* у оба поређена језика садржи ограничен број глагола и затворенога је типа. Њихова употреба у руском језику подразумева обавезну допуну инфинитивом пунозначног глагола, а у српском – инфинитивом (и/или конкурентном конструкцијом-клаузом *да+презент*) датог типа глагола, при чему се исказује однос према наведеној (конкретној) радњи пунозначног глагола. И ова (под)група глагола може да образује посебно лексичко-семантичко поље глаголске модалности са централним и периферним делом. Ауторка српске глаголе *моћи* и *хтети*, као и руске глаголе *мочь* и *уметь*, смешта у центар поља категорије модалности, док српски глагол *морати* смешта у ближу периферију, а руски глагол *хотеть* – на сам руб центра (што ипак представља ближу периферију); периферну зону (даљу периферију) образују остали модали (срп. *требати, смети, умети, волети, желети* и др., односно рус. *любить, ненавидеть, обожать, долженствовать, желать, намереваться, пытаться, стараться, надеяться, затеять* и др.), који могу имати и друга (дакле, не само модална) значења, посебно у руском језику, због чега су они названи *глаголима са примесам модалности*. Модални глаголи (у оба поређена језика) најчешће граде инфинитивне конструкције (у оквиру којих могу да искажу своје значење) изражавајући различите врсте модалних значења, као што су: *потенцијалност* (могућност / немогућност), *предиспонираност* (способност / неспособност), *облигаторност, нецеситативност* (нужност / ненужност), *интенционалност* (хтење / нехтење, жеља / нежеља и намера). Међу еквивалентима датих глагола посебно место заузимају предикативне речи (рус. *необходимо, надо, нужно, можно / нельзя* и др.; срп. *неопходно, треба, могуће/немогуће, тешко* и др.), као и краћи облици придева (рус. *должен, готов, намерен, обязан, способен* и др.; срп. *обавезан, склон, <не>способан, слободан, спреман*) и апстрактних именица (рус. *<не>желание, мысль, терпение, умение, стремление, <не>возможность, просьба* и др.; срп. *жеља, мисао, способност, <не>немогућност, немоћ, обавеза* и др.) у споју са инфинитивом, што је карактеристично не само за руски и српски већ и за остале словенске језике (уп. *требало је дотрчати / нужно было добежать, иде се куд се мора / идти надо туда, куда надо*), уз напомену да српски уместо инфинитива може да користи и клаузу *да+презент* (која у бугарском и македонском представља једино средство у модалним конструкцијама наведенога типа). На основу анализе и сучељавања контекстуално истих или сличних примера са употребом модалних глагола у два поређена језика ауторка је дошла до закључка да је за српски језик карактеристична „глаголска модалност“, а за руски – „предикативна“.

У другом делу дате главе мр Маја Крстић разматра *фазне глаголе*, где издваја „праве“ (рус. *начать / начинать, продолжить / продолжать, кончить / кончат, перестать / переставать, стать*; срп. *почети / почињати, наставити / настављати, завршити / завршавати, престати / prestaјати* итд.) и „неправе“ (рус. *бросить, браться, взяться, наброситься, кинуться / кидаться, рваться, встать, лезть / полезть, удариться, затеять, развязать, хватиться, не уставать, оставаться / остаться, оставить, забросить, забыть* и сл.; срп. *узети, прихватити се, навалити, дати се, ухватити се, остати, окончати, зауставити / заустављати, стати* итд.) фазне глаголе (који су способни да у неком од својих значења означавају фазност), за које је, као и за копулативне и модалне, карактеристична зависност од друге, лексички самосталне речи, с тим да та друга компонента може да буде глагол у облику инфинитива лексички пунозначног глагола (и/или у виду паралелне

конструкције састављене од везника *да* и *презента* таквог глагола – само у српском језику), или пак нека друга именичка врста речи, најчешће именица или заменица, ређе придев. За разлику од „правих“ фазних глагола, који у свом основном значењу изражавају фазност, односно одређену етапу глаголске (инфинитивне) допуне, значење „неправих“ је много сложеније, а у споју са другим речима способни су да ослабе своје примарно лексичко значење и да поприме особине „правих“ фазних глагола (уп. рус. *Стала тут сорока выщекатывать, взяла тут сорока выговаривать*; срп. *Дошла је са посла и одмах узела да спрема ручак*). Анализа показује да је најзаступљенија употреба глагола којима се указује на почетну фазу допунске (конкретне) радње (нпр. *Подумао так, Иван Николаевич начал исправлять написанное*) – чак у 70% случајева, док примери са фазним глаголима којима се означава завршетак радње (нпр. *Марья Ивановна скоро перестала со мною дичиться*) заузимају око 20%, а примери са значењем трајање одређене радње (нпр. *И однако же, дело продолжало идти все еще оцупью*) – свега око 10% од укупног броја пронађених примера. Ауторка у центар лексичко-семантичког поља смешта „праве“ фазне глаголе, чији је број у оба анализирана језика ограничен услед чега они чине једну затворену целину. Периферну зону обухватају многобројни „неправи“ фазни глаголи. С обзиром на то да је њихов број немогуће одредити јер постоји мноштво глагола у оба језика способних да у неком од својих значења (али не и у примарном) у споју са другим речима преузму значења која указују на етапу у трајању неке радње. Ова група, која се може сместити у периферну зону поља, није затвореног типа. Другим речима, она увек даје могућност другим глаголима да на рачун слабљења свог основног значења и преузимања фазног постану њени чланови. Овакви „неправи“ фазни глаголи карактеристични су углавном за разговорни језик и дијалекте поређених језика. Вишезначни глаголи који се могу користити и у значењу фазних често се комбинују са другим глаголом, који може бити у форми свршеног или несвршеног вида, док се „прави“ фазни глаголи комбинују искључиво са глаголима (инфинитивом) несвршеног вида, додаје ауторка. На основу анализираних примера она запажа да су врло бројни и спојеви фазних глагола са именицама, који су се у језику усталили и добили статус фразеологизама (уп. рус. *кончить дело, прекратить свидания, бросить работу, броситься в атаку* итд.; срп. *завршити посао, кренути у напад, прихватити се посла, оставити пушење* и сл.). Завршавајући дато поглавље о фазним глаголима, ауторка закључује да се међусобно преплићу и укрштају категорије начина радње и вида те вида са фазним карактеристикама, али и да остваривање фазе као такве унутар одређене радње не представља видску фазност.

У **трећој глави** проанализирана је III група лексички непотпуних глагола, коју чине спојеви формално пунозначних (самосталних) глагола и именичких врста речи (у највећем броју примера – девербативних именица), где дати глаголи након извршене номинализације и десемантизације постају лексички несамостални и зависни од других речи са којима се спајају представљајући заједно са њима чврсте семантичке целине, тј. *декомпоноване предикатске структуре*, којима се изражава сопствено значење. Другим речима, они у оквиру датих структура врше, на неки начин, (семи)копулативну улогу. Објашњавајући услове настанка декомпонованих структура, ауторка наводи да одређени самостални глагол пролази кроз две фазе – номинализацију и десемантизацију, али ипак не бива потпуно десемантизован, те део свог првобитног значења укршта са значењем које носи именица и са њом твори нову структуру, која представља једну нову семантичку целину са јединственим, интегрисаним значењем. Функционисање датих структура у језику условљено је потребама говорне комуникације, и оне су најфреквентније у одређеним функционалним стиловима, као што су: публицистика, политички дискурс, разговорни, научни и административни стил. Једна од карактеристика ове групе несамосталних глагола јесте да она не поседује чврсте границе, што значи да није затвореног типа. Анализирани декомпоноване структуре (које су способне не само да именују одређене појаве у стварности већ и да их окарактеришу), без обзира на то што могу бити замењене (у 1/3 примера) одговарајућим глаголом-синонимом (нпр. *вршити претпоставку – претпостављати, вести наблюдение – наблюдать*), у оба поређена језика константно се увећавају. Упркос датој могућности замене, знатно су заступљеније оне структуре које немају опцију да буду замењене одговарајућим глаголом (*вршити насиље – Ø, давать отпор – Ø*). Упоредивши ефекат који постижу декомпоноване предикатске структуре са ефектом који остварује њима синонимичан глагол, ауторка долази до закључка да је интензитет радње у декомпонованим предикатима знатно јаче изражен и да они поседују далеко веће могућности у означавању одређене појаве, радње и сл. те да глагол-синоним има уопштеније значење и најчешће је стилски неутралан. Исто тако, када је реч о аспектуалној димензији, такође је истакнута већа снага датих структура у односу на глагол јер оне имају могућност да означи тачну фазу у вршењу одређе радње, као и њено трајање, док глагол сам по себи за то није способан. Број глагола који би могли представљати сам центар датог лексичко-семантичког поља релативно је ограничен, посебно у српском језику, где се може издвојити свега тридесетак најтипичнијих и најфреквентнијих глагола ове подврсте, нпр.: (*из*)вршити ((*из*)вршавати), имати (немати), да(ва)ти, водити, пружити (пружати), доби(ја)ти, поднети (подносити), обавити (обављати), изразити (изражавати), (у/по)чинити, испољити (испољавати), изда(ва)ти, радити, тећи, трајати, износити, доћи (долазити), држати, захватити, изазвати (изазивати), извести (изводити), издати (издавати), изнети (износити), (по)јавити се, настати, обавити (обављати), оставити (остављати), причинити (причињавати) и сл. Анализа показује да су у руском језику најзаступљенији следећи глаголи овога типа: *быть, брать, вести (водить), впадать (впасть), вступать (вступить) в, вызывать (вызвать), выражать (выразить), высказывать (высказать), давать (дать), делать (сделать), доставлять (доставить), заниматься, испытывать (испытать), наносить (нанести), нести (нести), обращаться (обратиться), оказывать (оказать), осуществлять*

(*осуществить*), *пользоваться*, *приходить* (*прийти*) (*в*), *приходить* (*прийти*) (*к*), *производить* (*произвести*), *проявлять* (*проявить*), *совершать* (*совершить*), *ставитъ*, *характеризоваться*, (*по*)*чувствовать*. Формално пунозначни глаголи са мањом употребном вредношћу од наведених глагола припадају периферији датог поља као структури „отвореној“ за друге глаголе који су способни да се подвргну номинализацији и десемантизацији као почетним, неопходним фазама граматикализације глаголских конструкција.

У **завршном делу** тезе мр Маја Крстић дала је исцрпне изводе и закључке, где су додатно наглашени поједини аспекти и резултати истраживања. Истиче се да је анализа језичког материјала пружила прецизнију слику функционисања различитих група лексички крњих глагола у руском и српском језику које се одликују разноврсношћу састава, као и лаког покретљивошћу својих граница, посебно када је реч о бројној групи речи из периферије лексичко-семантичког поља, која садржи велики број лексичких (глаголских) јединица са различитим степеном десемантизације. У овом делу дисертације истиче се и једна од важних чињеница до које се дошло у току анализе лексички крњих глагола – да је уочена велика подударност и у овом домену у два анализирана језика, како у целини тако и у оквиру сваке од представљених подгрупа понаособ. Закључци су поткрепљени посебно израженим илустрацијама – графичким приказима (дијаграмима) лексичко-семантичког поља глаголске непунозначности (чија се структура састоји од центра, периферне и прелазне зоне), као и прегледа партиципације сваке од четири групе глагола (копулативних, модалних, фазних и квазикопулативних) које чине јединствен систем лексички крњих глагола. Проучавање семантичких и функционалних својстава непунозначних глагола пружило је ауторки, поред осталог, могућност да јасније сагледа и потенцијалне перспективе даљег, још дубљег истраживања анализиране групе глаголских речи.

Регистар лексички непотпуних глагола, који следи после закључног дела тезе, садржи 8 табела са 4 групе лексички крњих глагола (копулативних, модалних, фазних и квазикопулативних) у сваком од поређених језика. У регистар су увршћени најчешће заступљени глаголи са одговарајућим примерима њихове употребе у конкретном тексту (ексцерпираним из електронских корпуса-извора савременог руског и српског језика) како би била уочљива лексичка, односно синтаксичка несамосталност сваког од њих, која у датом случају представља основ проведеног истраживања.

Литература и друга грађа, која као логичан завршетак следи после проведеног дисертационог истраживања, садржи одвојене прегледне спискове извора и коректно уређене библиографије. Литература, која обухвата 228 јединица на руском, српском, бугарском, пољском, чешком, словеначком, енглеском и немачком језику, релевантна је за фундаменталну научно-истраживачку припрему и одабрани, пројектовани предмет испитивања, а извори (укупно 59 наслова укључујући текстове из белетристике, речника издања и електронске изворе и корпусе) оптимални и валидни за анализу ексцерпираних примера, њихову интерпретацију и извођење аргументованих, емпиријски заснованих синтеза и закључака.

VI Списак научних и стручних радова који су објављени или прихваћени за објављивање на основу резултата истраживања у оквиру рада на докторској дисертацији

уз напомену:

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

- (1) РАДОВАНОВИЧ [Крстић], М. Р. и Д. П. Войводич, Д. Д. Войводич. „Об инфинитивных конструкциях с неполнозначными глаголами и их аналогами в русском и других славянских языках.“ *Русская словесность в контексте современных интеграционных процессов* / Материалы Международной научной конференции, Волгоград, 24–27 апреля 2005 г. / ВолГУ; оргкомитет конф.: О. В. Иншаков (пред.) [и др.]. Волгоград: Изд-во ВолГУ, 2005: 133–138.
- (2) РАДОВАНОВИЋ [Крстић], Маја и Дојчил Војводић. „О једној језичкој универзалији (конструкције модалних глагола с инфинитивом у руском и другим словенским језицима).“ *Славистика*, књ. IX (2005): 103–117.
- (3) Крстић, М. Р. „Конструкции с глаголом являться.“ *Русская словесность в контексте современных интеграционных процессов* / Материалы Второй Междунар. науч. конф.: г. Волгоград, 24–26 апр. 2007 г.: в 2 т. Т.1 / ВолГУ; оргкомитет конф.: О. В. Иншаков (пред.) [и др.]. Волгоград: Изд-во ВолГУ, 2007: 594–599.
- (4) Крстић, Маја. „О дефектности глаголске парадигме у руском језику.“ *Славистика*, књ. XIV (2010): 126–134.
- (5) Крстић, Маја. „О унутарјезичкој лакунарности у лексичком систему руског језика.“ *Домети и перспективе развоја славистике* / Зборник теза. Нови Сад: Филозофски факултет, 2011: 24–25.

- (6) Крстић, Маја. „Могући начини за ‘попуњавање празних места’ код глагола са непотпуном парадигмом.“ *Достижения и перспективе сопоставителног изучења руског и других језика* (VII међународни симпозиум Међународне асоцијације предавача руског језика и литературе). Београд: МАПРЈАЛ, 2012: 81–86.
- (7) Крстић, Маја. „О употреби копулативних глагола у руском и српском језику.“ *Славистика*, књ. XVIII (2014): 268–274.
- (8) Крстић, Маја. „Структура описних предиката у српском и руском језику.“ *Славистика*, књ. XIX (2015): 171–177.
- (9) Крстић, Маја. „О употреби глагола *треба* и *мора* у приповеткама Бранка Ћопића и њихови еквиваленти у руском језику.“ Branko Tošović (Hg./ur). *Djetinjstvo, mladost i starost u Ćopićevom stvaralaštvu* (V симпозијум). Graz – Banjaluka – Beograd: Institut für Slawistik der Karl-Franzens-Universität – Narodna i univerzitetska biblioteka Republike Srpske – Svet knjige – nmlibris. 2016 [1 а.т. = 1–16 стр.; in print, са потврдом да је рад прихваћен].
- (10) Крстић, Маја. „Употреба глагола *мети* и његови еквиваленти у руском језику.“ Руси Русев (отг. ред.). *Арнаудов сборник*, том 9 / Сборник посветен на 70-годишнината од създаването на Русенският университет. Русе: Лени-Ан (=Научен център по фолклор, литература и лингвистика „Св. Димитър Басарбовски“; Русенски университет „Ангел Кънчев“), 2016 [1 а.т. = 1–16 стр.; in print, са потврдом да је рад прихваћен].

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Широк приступ предмету истраживања, који је обухватио све његове главне аспекте и који је спроведен применом адекватно комбинованих метода, омогућио је мр Маји Крстић да истраживање заврши валидним закључцима, почев од оних који се односе на избор теоријско-методолошког оквира проучавања глаголског система укључујући и лексички крње глаголе па до закључака који се односе на статус и функционисање разматраних глагола, односно на факторе који узрокују отежану употребу појединих глагола из дате групе и на њихову општу и посебну (лексичко-семантичку) типологију (класификацију), као и на морфо-синтаксичку анализу (која укључује, пре свега, валентност, основне видске вредности глагола и друге граматичке категорије), те на могућности супституције лексички непотпуних глагола њиховим аналогонима. Анализа језичког материјала показала је да семантичке карактеристике непунозначних глагола условљавају и специфичности њихових функционалних особина. Слабљење лексичког значења и ширење валенцијских могућности речи ове групе доводи до губитка њихове способности да врше улогу самосталног предиката у реченици услед чега се дати тип глагола може употребљавати само у саставу аналитичких типова предиката. Проведена класификација, која је, поред осталог, представљала један од основних задатака тезе, сведочи о семантичкој разноликости глагола са непотпуним значењем дајући уједно делимичну слику о творбеном и синтаксичком потенцијалу, као и о бројности таквих глагола. Лексичко-семантичка и морфо-синтаксичка анализа глагола са непотпуним значењем омогућила је ауторки да утврди приближну процентуалну заступљеност сваке од три групе глагола које припадају разматраном подсистему, као и квазикопулативних глагола који могу да се употребљавају и као десемантизовани (лексички непотпуни) и као недесемантизовани (лексички пунозначни) глаголи. Поред презентованих резултата и закључака општије природе, ауторка је дала и низ добро образложених запажања која се тичу појединих ужих питања у вези са појавом глаголске десемантизованости у савременом руском и српском језику.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

НАПОМЕНА: Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Резултати истраживања приказани су и протумачени јасно и прегледно, увек са теоријском и емпиријском аргументацијом, при чему се ауторка ослањала на различите изворе и методе, укључујући лингвостатистичку обраду података и табеларне и графичке приказе добијених резултата, што је највећим делом нашло одраза и у прегледу исцрпних извода и закључака датих на крају рада. Анализа грађе и научна интерпретација добијених резултата извршени су како са ослонцем на релевантна сазнања савремених морфо-синтаксичких и лексичко-семантичких истраживања везаних за постструктуралистички период развоја лингвистичке теорије тако и са чврстим ослонцем на самостални истраживачки приступ и научну синтезу, који се одликују одличним познавањем материје, низом оригиналних решења лингвистичких задатака и конкретних одговора на поједина актуелна питања покренута у савременим граматичким истраживањима, посебно у области граматикализације глаголских облика у словенским језицима (у датом случају у руском и српском).

<p>IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: НАПОМЕНА: Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање.</p>
<p>1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме? ДИСЕРТАЦИЈА ЈЕ НАПИСАНА У СКЛАДУ СА ОБРАЗЛОЖЕЊЕМ НАВЕДЕНИМ У ПРИЈАВИ ТЕМЕ.</p>
<p>2. Да ли дисертација садржи све битне елементе? ДИСЕРТАЦИЈА САДРЖИ СВЕ БИТНЕ ЕЛЕМЕНТЕ КОЈЕ ДОКТОРСКА ТЕЗА ТРЕБА ДА ИМА (како у теоријско-методолошком и структурно-композиционом тако и у емпиријском, аналитичко-синтетичком погледу).</p>
<p>3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци? Дисертација мр Маје Крстић „Лексички крњи глаголи и њихова употреба у савременом руском и српском језику“ представља оригиналан допринос науци на више начина. То је у српској лингвистичкој литератури прва монографска обрада глаголске (семантичке) дефектности и лексичко-семантичке класификације (типологије) глагола са непотпуним значењем у савременом руском језику у поређењу са српским. Дато истраживање које се заснива на систематском дескриптивном и аналитичко-синтетичком сагледавању глаголске непунозначности као недовољно истраженог сегмента глаголског система представља први покушај комплексног описа назначене проблематике, посебно када се узме у обзир контрастивно-типолошки аспект проучавања словенских језика. Овом тезом лексичко-семантичка и морфо-синтаксичка испитивања добила су, барем када је реч о проучаваном аспекту глаголске категорије, додатну и врло убедљиву потврду својих експанаторних могућности, посебно на контрастивном плану, где се издвајају како сличности и разлике међу поређеним сродним словенским језицима тако и специфичности свакога од њих. Истраживање је потврдило да лексички непотпуни глаголи и њихови аналози представљају својеврсну „прелазну фазу“ између десемантизованих помоћних глагола и глагола с пуним лексичким значењем, односно да се конструкције са датим глаголима налазе на граници између граматикализованих (аналитичких) облика и неграматикализованих конструкција. Поред тога, свеобухватни опис семантичких и функционалних својстава лексички крњих глагола, њихових валенцијских могућности, као и укупни резултати истраживања, пружили су могућност ауторки да прецизније дефинише статус дате групе глагола, без чега није могућа ни квалитетна презентација глаголског система у целини, што је од посебног значаја не само за теоријску страну разматраног питања већ и за његов практични аспект, који се огледа у примени добијених резултата у савременој настави руског и српског језика. У целини посматрано, проведено истраживање мр Маје Крстић представља, заправо, једну врсту пионирског рада у овој области у српској лингвистичкој русистици и славистици.</p>
<p>4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања: Као извесан недостатак докторске дисертације може се сматрати екстензивност излагања у неким одељцима тезе, што би се можда могло објаснити стваралачком тежњом ауторке да у појединим сегментима проникне што дубље у предмет истраживања, као и настојањем да презентацију резултата доведе до оптималног нивоа. Повољна околност је што наведени спорадични недостаци у тези, који могу да се по потреби додатно и аргументовано објасне на усменој одбрани, нису утицали на укупне резултате и изведене закључке истраживања, тако да се може предложити да дисертација мр Маје Крстић буде одобрена за одбрану у оној верзији у којој је и предата.</p>
<p>X ПРЕДЛОГ:</p>
<p>На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:</p>
<p>ДА СЕ ДОКТОРСКА ТЕЗА МР МАЈЕ КРСТИЋ „ЛЕКСИЧКИ КРЊИ ГЛАГОЛИ И ЊИХОВА УПОТРЕБА У САВРЕМЕНОМ РУСКОМ И СРПСКОМ ЈЕЗИКУ“ ПРИХВАТИ, А КАНДИДАТКИЊИ ОДОБРИ ОДБРАНА.</p>

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Нови Сад, 12. април 2016.

Др Дојчил Војводић, ванредни професор (ментор)

Др Људмила Поповић, редовни професор

Др Марија Стефановић, ванредни професор

Др Радослава Трнавац, доцент

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење, односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.